

VEDRAN KLAUŽER

STRUKTURA I SASTAV SENJSKE NATKAPETANIJE PREMA VOJNOM POPISU (*MUSTERREGISTER*) IZ 1712. GODINE

Vedran Klaužer
Hrvatski institut za povijest
Opatička 10
HR 10000 Zagreb
vedranklauzer@gmail.com

UDK: 94(497.5 Senj)"1712"
Izvorni znanstveni članak
Ur.: 2022-07-11

U radu se na temelju vojnog popisa Hrvatske i Primorske krajine iz 1712. godine donosi pregled i analiza strukture Senjske natkapetanije. Rekonstruirana se brojčano stanje i vojni sastav te hijerarhijski prikazuje njezino ustrojstvo po raznim uočenim sektorima i odredima. Analizira se financijska konstrukcija, plaće vojnog osoblja i vojnika te opisuju vojne obveze i elementi vojničkoga života. Također se rekonstruiraju i poveznice gradskog stanovništva Senja i njenih plemićkih, patricijskih i građanskih obitelji s vršenjem određenih elemenata vojne službe tijekom proučavanog perioda.

Ključne riječi: Senjska natkapetanija, Vojna krajina, vojni popis, vojnički život, Senj, 18. stoljeće

Uvod

Senjska natkapetanija je djelovanjem Dvorskog trgovačkog vijeća i drugih središnjih komercijalnih oblasti u Beču, odnosno ustrojavanjem Tršćanske intendance (1748. – 1756.) i Austrijskog primorja, ulaskom grada Senja u istu 1752. godine prestala postojati.¹ Prije toga događaja i prijelaza grada Senja u sustav trgovačkih gradova austrijskog Primorja, Senjska kapetanija (koja se od kraja 16. stoljeća stvaranjem drugih kapetanija po njezinu strukturalnu uzorku diže u rang natkapetanije) postojala je kao struktura Vojne krajine od 1469. godine i činila je njezin temelj i početak stvaranja Vojne krajine. Sastojala se od niza strateški važnih okolnih utvrda (Otočac, Brinje i dr.) koncentriranih oko Senja, tj. senjskoga kaštela. Razlikujemo, uvjetno rečeno, dvije faze razvitka ove vojne strukture. Prvu fazu činilo je inicijalno oformljavanje same vojne strukture

¹ O Senju u vrijeme Tršćanske intendance te kasnijeg razvoja vojnog komuniteta vidi: A. BUCZYNSKI, 1995, 205–216. Usp. A. M. GRUENFELDER, 2002, 125–153.

tijekom 16. stoljeća u vrijeme najjačeg osmanskog pritiska na hrvatske zemlje. Upravo stoga se i ova faza djelovanja kapetanije veže uz njezinu izuzetnu stratešku važnost obrambeno-informativnog centra Primorske krajine, odnosno uz vojne aktivnosti njezine posade i kapetana.² Ujedno će se stvarati i sve veći angažman domaćeg stanovništva u vojnoj službi na temelju koje će mnoge senjske obitelji graditi svoj daljnji uspon (dobivanjem plemićkog statusa za vojne zasluge poput Daničića, Hreljanovića, Vukasovića).³ Vojna struktura natkapetanije će postojati, kako je navedeno, sve do sredine 18. stoljeća, ali će od sredine 17. stoljeća (prestankom direktne osmanske opasnosti nakon Žitvanskoga mira 1606. godine i završetka Uskočkoga rata 1617. godine) povijest njezina postojanja biti vezana uz uspon gospodarskog i trgovačkog otvaranja njezina centra – grada Senja prema pomorskoj posredničkoj trgovini prilikom koje će se dolaziti do sukoba krajiških vlasti, Unutarnjoaustrijske komore u Grazu (1564. – 1748.) i građana oko raznih prava i privilegija vezanih uz razne gospodarske aspekte (poreza na sol, pravo na sječu šuma, proizvodnje, iskorištavanja te prodaje šuma i sl).⁴ U Senju se društvo dijelilo na patricije, građane te obične stanovnike, a odnose s vojnim zapovjednicima regulirao je ponovljeni gradski statut iz 1640. godine.⁵ Senjskom kapetanijom su još od vremena kapetana Ivana Lenkovića upravljali strani plemići uglavnom s prostora pokrajine Kranjske, s obzirom na to da je ista pokrajina već od 30-ih godina 16. st. sve više pretežito samostalno financirala njezinu obranu. Prema tome, zauzvrat su sve više tražile i ostvarivale pravo da se na vodeća mjesta postavljaju osobe iz redova njihova plemstva.⁶ Iako su navedni sporovi otežavali razvoj trgovine i odnose među natkapetanima i građanima Senja, vojni angažman Senjana ne prestaje tijekom cijeloga razdoblja. Sve

² O Senjskoj kapetaniji tijekom prve polovice 16. stoljeća V. KLAUŽER, 2015, *passim*.

³ O vojnim aktivnostima do prve sredine 16. stoljeća, vidi V. KLAUŽER, 2015, 197–206. Za razdoblje kasnog 16. stoljeća i vrijeme Uskočkog rata (1615. – 1617.) vidi: A. M. GRUENFELDER, 1997, 49–83; A. M. GRUENFELDER, 2003, 211–257; A. M. GRUENFELDER, 2009, 141–160; A. M. GRUENFELDER, 1982, 163–181. O pojedinim obiteljima koje su stekle plemićki status kroz vojnu službu vidi: M. MAGDIĆ, 1885, 54–76 i E. LJUBOVIĆ, 1998.

⁴ Najbolji politički pregled događanja i odnosa između krajiških vlasti i grada Senja tijekom 17. i 18. stoljeća vidi u: M. VALENTIĆ, 1965, 69–92. O trgovačkom razvoju Senja, bunama protiv krajiških vlasti krajem 17. stoljeća vidi P. TIJAN, 1940, 27–29. O sječi šuma u okolici Senja pod nadležnošću krajiških i gradskih vlasti vidi npr. V. SEVERINSKI, 1965, 232–245 i B. HRABAK, 1991, 57–107.

⁵ M. MAGDIĆ, 1900, 78–79.

⁶ Izuzetak su u 17. stoljeću jedino činila dva mandata na funkciji senjskih natkapetana: Vuk Frankapan Tržački i Petar Zrinski. Kronologiju službovanja senjskih natkapetana vidi u R. LOPAŠIĆ, 1889, 469.

većim razvojem brodarstva, otvaranjem Jadranskoga mora za slobodnu plovidbu između Mletačke Republike, Habsburške Monarhije te drugih sila i interesenata, upravo će taj pomorski segment biti uključen u vojne aktivnosti, primjerice za vrijeme Rata za španjolsku baštinu (1701. – 1714.) te Sedmogodišnjeg rata (1756. – 1763). Također, poznato je da Senjani sudjeluju u suzbijanju korsarskih napada Francuza i njihovih saveznika na Rijeku i Trst (1703. i 1704.), a 50-ih godina 18. st. dobivaju dozvole za naoružavanje svojih brodova i oružane pratnje protiv napada britanskih i pruskih brodova.⁷

Sve navedeno daje naslutiti kako je vojna vlast u gradu i dalje dominantna sve do sredine 18. stoljeća te se nameće pitanje u kakvom je strukturalnom obliku Senjska natkapetanija postojala u ovom prijelaznom razdoblju. Za takvo istraživanje vojnog aspekta Senjske natkapetanije izvrstan izvor informacija nude rijetko sačuvani detaljni poimenični vojni popisi Hrvatske i Primorske krajine.

Izvori i metodologija

Jedan takav popis autor je pronašao tijekom arhivskih istraživanja u Državnome arhivu u Sloveniji, a sadrži popis vojnika i troškova Hrvatske te Primorske krajine (Senjske natkapetanije i Otočke kapetanije). Spis je naslovljen *Muster Register. Der Gantzen Crabatischen vnd Meer Granitzen mitt Ersten October 1712 Jahrs, alss nach fůrgangener Mussterung antzutangen*. Nastao je, prema dataciji na samome dokumentu, 1712. godine i to kao rezultat prethodno obavljena muštranja (popisivanja vojske), a donosi poimenični popis svih vojnika te iskaz troškova (plaća i sl.) za cijelu godinu (dvanaest mjeseci). Vojni popisi (*Musterregister*) bili su sastavni dio vojnokrajiške uprave od sredine 16. stoljeća te su se, iako standardizirani 1578. godine nakon sabora u Brucku na Muri, kada je konačno podijeljeno financiranje obrane u Hrvatskoj i Primorskoj te Slavonskoj krajini između untrašnjoaustrijskih zemalja Kranjske, Koruške i Štajerske, do danas sačuvali sporadično.⁸ Vojni popisi su spadali u kompleksnu proceduru vezanu uz dogovore i vijećanja navedenih pokrajina okupljenih pod svojim predstavnicima u Dvorskome ratnome vijeću u Grazu. Jedna od inicijalnih faza je bila da se vojnim popisima

⁷ P. TIJAN, 1940, 29. Za aktivnosti senjskih građana i pomoraca u vrijeme Sedmogodišnjeg rata vidi: V. KLAUŽER, 2013, 278–279.

⁸ Primjerice, najstariji sačuvani popisi vojnika za Senjsku i Bihaćku kapetaniju datiraju iz 1540. i 1551. godine, iako do mjere poimenični još uvijek, osim nekih osnovnih službi, ne daju detaljni raster svih vojnih zaduženja i (uvjetno rečeno) rodova. Vidi: R. LOPAŠIĆ, 1889, 392–398.

po svim sektorima obrane popiše vojska po lokalnim službenicima te bi se po vijećanju i konačnom usuglašavanju cjelokupnog proračuna i prijedloga (*Kriegstatt*) među navedenim pokrajinama pristupalo realizaciji isplate vojske.⁹ S obzirom na to da je za financiranje Primorske i Hrvatske krajine glavnu ulogu imala pokrajina Kranjska, upravo je ovaj registar pronađen u fondu *Deželni stanovi za Kranjsko*.¹⁰ Spis je pisan njemačkom goticom, na 134 obostrano pisanih nenumeriranih stranica uvezenih u formu knjige. Na svakome arku se po sektorima (Hrvatska krajina, Primorska krajina) navodi poimenični popis vojnih službenika i vojnika unutar pojedine natkapetanije (Senj) ili kapetanije (Otočac). Svaka stranica ima, nakon oznake na koji se sektor ili odjel vojske odnosi, u lijevome dijelu dvije kolone razdvojene vertikalnim crtama, pri čemu prvu kolonu predstavlja numerička oznaka količine osoba (*Kopf*), a druga donosi ukupni mjesečni trošak za pojedinog vojnika (*Monat Besoldung*) iskazan u rajnskim guldenima. Na kraju svake skupine je (uz razne opaske) prvo iznesen ukupan broj vojno služećih osoba (odnosno mjesta), a zatim mjesečni te godišnji financijski izdatak za iste. Dokaz da je lista odobrena nalazimo na zadnjoj stranici spisa gdje su pečatima i potpisima vjerodostojnost podataka potvrdili tadašnji poslanici unutrašnjoaustrijskih pokrajina i kraljevskih savjetnika, odnosno tadašnji komesari za Hrvatsku i Primorsku krajinu. Naime, prema tim podacima spis je odobren u Karlovcu 8. studenog 1712. godine, a potpisnici su bili vijećnici Dvorskog ratnog vijeća: Carl grof Herberstein, zapovjednik Graza Johann Christoph von Weitmansdorf, poslanik ratne komisije Raimund von Pozzo. Potpisnici iz pokrajine Kranjske bili su poslanik pokrajine Kranjske Johann Friedrich von Ursini, zamjenik zemaljskog kapetana Kranjske i poslanik navedene pokrajine Wolf Weikhart von Gallenberg te Adam Siegfried von Grocta, a kraljevski poslanik bio je Siegfried Baltazar von Gallenberg.

Slobodno možemo reći da je ovo zasigurno jedna od posljednjih sačuvanih platnih lista. Upravo iz toga razloga nudi nam mogućnost istraživanja strukture, brojčanog stanja, financijskih troškova te udjela poznatih senjskih obitelji u vojnoj službi navedene kapetanije početkom 18. stoljeća, u zadnjim desetljećima njezina postojanja. Dodatno, nudi mogućnost istraživanja udjela stanovništva Senja u aktivnoj vojnoj službi te prisutnosti

⁹ Cjelokupnu proceduru vidi u: N. ŠTEFANEC, 2011, 236.

¹⁰ *Arhiv Republike Slovenije*, fond *Deželni stanovi za Kranjsko* (dalje: ARS 2), kut. 230, fasc. 136. Kako spis nije paginiran, radi lakšega snalaženja budućim istraživačima, pored navođenja kutije i fascikla navodit ću podnaslove kategorija unutar kojih su zapisani vojni službenici Senjske natkapetanije. (op.a.)

vojničke tradicije u životu Senjana početkom 18. stoljeća, koja je započela osnutkom Senjske kapetanije 1469. godine. U radu se tako prvo donosi strukturalni i brojčani pregled vojske Senjske natkapetanije s naglaskom na grad Senj, utvrdu Nehaj i okolne isturene utvrde. Slijedi financijski pregled troškova obrane (vojničkih plaća) Senjske natkapetanije, uz rekonstrukciju, analizu i komentar postojećih vojnih rodova i funkcija. Završni dio rada čini analiza raznih uočenih aspekata vojničkoga života, kao i rekonstrukcija udjela senjskih obitelji u vojnoj službi.

Struktura i brojčano stanje

Kako je razvidno iz samoga spisa, Senjska natkapetanija je s kapetanijom u Otočcu činila Primorsku krajinu. Senjska natkapetanija, koja je u fokusu ovoga rada, sastojala se od vojne posade u gradu Senju, utvrdi Nehaj, stražarskih posada na Rijeci, Trsatu i Ledenicama te vojne posade u Brinju. Na čelu vojnog kontingenta Senjske kapetanije nalazio se stožer smješten u senjskome kaštelu, predvođen senjskim natkapetanom (*Oberhauptman*) i časnicima (*Oberhauptman und nachgesetzte Officire*). Dužnost natkapetana je tada obavljao plemić unutrašnjoaustrijskih pokrajina Ernst freiherr von Teufenbach (1711. – 1723). Na mjestu senjskoga natkapetana imao je pravo na pratnju od sedam vojnika. Službu njegova zamjenika uz četiri pomoćna vojnika vršio je Peter Padl Bonazza, a u stožeru se nalazio i glavni zastavnik (*Hauptfahnrich*) s jednim pomoćnim vojnikom. U stožeru se nalazio i vojni pisar (*Feldschreiber*) zadužen za korespondenciju s drugim kapetanijama, generalom u Karlovcu. Uz ovu službu je bila vezana i funkcija vojnog blagajnika (*Zahlmeister*) koji bi zajedno s vojnim pisarom vršio popisivanje i isplaćivanje vojske. Ovdje se za potrebe liječenja rana vojnika nalazio i ranarnik sposoban za manje kirurške zahvate i obranu rana (*Feldscherer*). Naposljetku, u stožeru se nalazio i tamničar (*Profoss*) zadužen za zatvaranje nepoćudnih i nepouzdatih vojnika.¹¹ Pored stožera nalazila se grupa od 28 vojnih osoba oslobođenih od vršenja stražarske dužnosti (*Wachtfreie*).¹² Artiljerijsko osoblje u Senju (*Artolorey oder Zeug Personen*) bilo je zaduženo za arsenal oružja koje se nalazilo u oružarni (*Zeughaus*) smještenoj pored stožera u senjskome kaštelu. Na čelu osoblja je bio glavni oružar (*Zeugwart*) zadužen za vođenje brige oko topova i zaliha baruta. Za ispomoć oružaru tu se nalazilo sedam puškara-majstora (*Puxenmeister*) zaduženih za održavanje i popravak

¹¹ O funkcijama elemenata stožera do sredine 16. stoljeća vidi: KLAUŽER 2015, 104–105, 153–154.

¹² ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zengg – Wachtfreie.

pušaka (npr. popravak mehanizama za paljenje, cijevi, kundaka, izrada puščanih i topovskih kugli).¹³ Dodatno, unutar sastava artiljerijskog osoblja nalazilo se i jedno mjesto predviđeno za nadzornika nad sječom šuma (*Holz Deputat*), a u tome pogledu pod upravom senjskih natkapetana također se nalazio i odred šumskih stražara ili šumara (*Waldwachter*).¹⁴ Izvan grada Senja pod upravu senjskoga natkapetana, odnosno financiranje unutrašnjoaustrijskih pokrajina spadao je i manji vojni odred vojske u Rijeci i na Trsatu (*Guardi zu Fiume und Tersat*) gdje je bilo raspoređeno 13 vojnika s jednim oružarom i narednikom (*Corporal*). Na Trsatu su vojnu službu vršila 6 vojnika, a za duhovnu ispomoć služio je trsatski svećenik. Ukupno je ova postava brojala 22 osobe.¹⁵ Utvrda u Ledenicama je također spadala pod upravu Senjske natkapetanije, a posada se sastojala od kaštelana, vojvode, zastavnika, svećenika te 10 vojnika. Kaštelan i vojvoda su imali svaki pravo na popunu s dva vojnika.¹⁶ Dodatno, senjskome natkapetanu bila je podređena i vojna posada u Brinju. Tamo se pored kaštelana, koji je imao pravo na pratnju od dva vojnika, nalazio i jedan vojvoda. Pored njih tamo su služili još jedan zastavnik, stražmeštar, jedan puškar-majstor te svećenik. Ostali vojnici raspoređeni su pod dva vodnika (*Rottmeistera*). Brinjska posada brojila je ukupno 65 osoba.¹⁷

Što se tiče samoga grada Senja, vojna postrojba Senjske natkapetanije sastojala se od vojnika raspoređenih s nižim časnicima u dva svojevrсна sektora, odnosno tri grupe. Prvi sektor je bio unutar gradskih zidina, a sastojao se od dvije grupe vojnika - tzv. njemačke čete i hrvatskog kontingenta. Drugi sektor i posebnu grupu činila je posada u utvrdi Nehaj, odnosno izvan zidina grada. Pripadnike tog odreda (*Teutsche Fandl*) je predvodio zastavnik (*Fahnrich*) koji je imao dodatnu potporu, dva ispomoćna mjesta u vidu običnih vojnika.¹⁸ Pod njegovim vodstvom nalazio se stražmeštar tj. zapovjednik straže zadužen ujedno i za disciplinu podređenih vojnika (*Wachtmeister*) koji je imao pravo na ispomoć od jednoga mlađeg vojnika (*Jung Plotz*) ili starijeg vojnika oslobođenog dužnosti

¹³ ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zennig – Artolorey oder Zeug Person. O najranijem funkcioniranju i spomenu oružara i oružarne u Senju vidi V. KLAUŽER, 2015, 111–112. Za definiciju službe tijekom ovdje relevantnog perioda vidi A. BUCZYNSKI, 1997, 333.

¹⁴ Navedeno je da petorica trebaju biti iz Senja, a druga petorica iz Otočca.: ...5 *sollen Zenger, 5 Ottoschizer sein, alle unter den Zengerische Commando*. ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zennig – Waldwachtern.

¹⁵ ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zennig - *Guardi zu Fiume und Tersat*.

¹⁶ ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zennig - Ledenitz.

¹⁷ ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zennig - Prindl.

¹⁸ ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zennig - *Teutsche Fandl*.

stražarenja (*Wachtfrei*).¹⁹ Uz njih se navodi za ispomoć i narednik-feljibaba (*Feldwebel*) te jedan stariji vodnik/narednik (*Gefreiter Corporal*). Ovdje se nalaze također jedan bubnjar (*Drummelschlager*) i jedan pifarist (*Pfeiffer*) čija je funkcija bila pozivanje vojske na okup prilikom muštranja ili davanja signala za promjenu bojnoga reda u bitci.²⁰ Navedeni stariji vodnik bio je nadležan za grupu starijih vojnika (*Gefreite*) koji zbog starosti i smanjenih fizičkih sposobnosti nisu prikladni za teže fizičke poslove (poput vježbi, manevara ili kakvih potrebnih radova).²¹ Sama četa njemačkog odreda se pored ove glavne strukture sastojala od 52 mušketira (*Musquetieren*) pod kojima se podrazumijevala služba vojnika naoružanih mušketama. Za dušebrižničke dužnosti vojnika ovoga odreda brinuo je, oslobođen od stražarskih dužnosti, vojni kapelan (*Feld-Caplan*) koju je tada vršio glavar franjevačkog samostana.²²

Drugi dio činio je odred na čelu kojeg je bio hrvatski stražmeštar (*Crabatische Wachtmeister*) i šestorica tzv. skupnika (*Runder*). I ovaj odred imao je službu bubnjara (ali ne i pifarista). Ukupno vodstvo tog odjela činilo je tako osam osoba. Ispod njih slijede odredi raspoređeni u tzv. vojvodstva (*Vojvodschafften*). Što se tiče samih vojvodstava 1712. godine navedena su tri. Na njihovom čelu su se nalazila trojica vojvoda. Služba vojvode je podrazumijevala mogućnost da za osobnu pratnju i ispomoć unovače svaki po dvojicu vojnika (jednoga iz redova mlađih i jednoga iz redova mušketira). Pored njih u sastavu svakoga vojvodstva nalazio se po jedan zastavnik. I oni su imali mogućnost dobivanja ispomoći u vidu jednog mlađeg vojnika ili mušketira. Svako vojvodstvo je imalo 30-40 vojnika koje je predvodilo više vodnika/desetnika (*Rottmeister*) u manjim grupama po 10 vojnika.²³ Dva vojnika iz 2. i 3. vojvodstva bila su zadužena za čuvanje gradskih vrata (*Torwartl*).²⁴ Posada u utvrdi Nehaj (*Fortezza ob Zenng*) se u popisu tretira kao poseban odred i brojila je tada ukupno 11 vojnika

¹⁹ ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zenng - Teutsche - Fandl. O službi stražmeštra vidi: KLAUŽER 2015, 101-102.

²⁰ ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zenng - Teutsche Fandl. O službi pifariste u Senjskoj kapetaniji u 16. stoljeću vidi V. KLAUŽER, 2015, 117-118. Za razdoblje 18. stoljeća i vojnokrajških pukovnija kada će se funkcija nazivati *Regiments-Tambour* vidi: A. BUCZYNSKI, 1997, 334.

²¹ ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zenng - Teutsche Fandl - Gefreite. Definiciju Gefreita vidi u: A. BUCZYNSKI, 1997, 332.

²² *...Wachtfrei Patres Franciscaner als Feld Caplan*. ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zenng - Teutsche Fandl - Musquetieren.

²³ ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zenng - Erste-, Andere- und Dritte Woiwodschafft.

²⁴ ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zenng - Andere-, Dritte Woiwodschafft.

(uključujući zapovjednike). Njih su predvodili kaštelan (*Burggraf*) i stražmeštar (*Wachtmeister*). Kaštelan je imao pravo na jednog dodatnog vojnika, a istu mogućnost je imao i stražmeštar. Slično kao u Senju i ovdje je jedan bio vojnik zadužen za čuvanje vrata i brave utvrde.²⁵

Senjska natkapetanije je tako ukupno imala 376 vojnika, a mjesečni trošak je iznosio 2.733, a godišnji 32.796 rajnskih guldena (vidi Tablicu 1.). Cijela Primorska krajina je 1712. godine imala 541 vojnog službenika i vojnika te je mjesečni trošak iznosio 3.671 rajnski gulden, a godišnji 44.052 rajnska guldena.²⁶ Vidljivo je da je Senjska kapetanija brojem vojnika uzimala oko 70 % tadašnjeg vojnog postava, od čega je u vojnome postavu u gradu Senju i Nehaju pripadalo 260 vojnika, odnosno istovjetni postotak cijeloga kontingenta Senjske natkapetanije. Ovi brojčani podaci nam govore da u 18. stoljeću još uvijek govorimo o velikoj važnosti vojne službe i angažmanu stanovništva Senja u vojnoj službi.

Tablica 1. Brojčani sastav Senjske natkapetanije 1712. godine

Sektor	Broj osoba	Mjesečni trošak	Godišnji trošak
Stožer	22	297	3.564
Artiljerijsko osoblje i Holz Deputat	9	90	1.080
Wachtfreie	28	304	3.648
Teutsche Fandl	17	189	2.268
Musquetirer	52	401	4.812
Fortezza ob Zengg	17	156	1.872
Hrvatski stražmeštar, skupnici i bubnjar	8	82	984
1. vojvodstvo	35	205	2.460
2. vojvodstvo	35	208	2.496
3. vojvodstvo	37	225	2.700
UKUPNO SENJ I NEHAJ	260	2.157	25.884
Waldwachteri	12	96	1.152
Ledenice	17	89	1.068
Brinje	65	296	3.552
Rijeka i Trsat	22	95	1.140
UKUPNO SENJSKA NATKAPETANIJA	376	2.733	32.796

²⁵ ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zennig - Teutsche Fandl - Fortezza ob Zengg.

²⁶ ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Muster Register (posljednja stranica).

Vojne obveze i plaće

Ulazak u vojničku službu Senjske natkapetanije podrazumijevao je prihvaćanje uvjeta ponašanja polaganjem zakletve vladaru i prihvaćanjem određenih vojnih pravila (*Artikelsbrief*).²⁷ Natkapetane je postavljao vladar putem pisma postavljenja (*Bestallungsbrief*) u kojemu su bile zacrtane obveze i plaća. Za natkapetana je služba nosila odgovornost za efektivno vođenje cjelokupne obrane njegovog sektora te vršenje kvalitetne komunikacije s drugim kapetanima (npr. u Otočcu) i generalom u Karlovcu. U tu dužnost spadalo je i postavljanje kvalitetnih straža, kako u gradu tako i na okolnim brdima i prolazima, briga za adekvatno opskrbljivanje i financiranje vojnika.²⁸ Stoga je i on imao najveću plaću, koja je 1712. godine iznosila 142 rajnska guldena.²⁹ Za niže časnike su pravila također nalagala da moraju biti odane osobe po mogućnosti iz redova plemstva, odnosno da vojvode moraju biti časne, hrabre i poštovane osobe u zajednici.³⁰ Pravila su nalagala da natkapetan ili vojvoda biraju vojnike koji će se unovačiti te da se između svakih deset vojnika izabere jedan desetnik (*Rottmeister*).³¹ Za časnike koji su nadzirali stražu u gradu također se očekivala osobna pristunost i nadzor. U Senjskoj natkapetaniji su tako nakon natkapetana i njegova zamjenika i van stožera, po važnosti i plaćama, stajali zastavnik njemačke čete, kaštelan Nehaja i trojica vojvoda s plaćama od 27 do 37 rajnskih guldena. Stražmeštri sva tri sektora (njemačka četa, Nehaj, hrvatska četa) imali su podjednake plaće od 21 do 24 rajnska guldena. Važnu funkciju pokrivenu visokim iznosom plaće od 20 rajnskih guldena imao je i glavni oružar. Kako je navedeno u opasci komisije, oružar i puškari-majstori morali su biti kvalitetno izučeni u svojoj profesiji, što je ujedno bio i glavni uvjet ulaska u službu. Puškari-majstori imali su plaću od 10 rajnskih guldena³² (vidi Tablicu 2.).

²⁷ U radu se koriste dva poznata sačuvana primjera vojničkih pravila o obvezama i ophođenju te disciplini vojnika. Artikule iz 1578. godine, koje je izdao nadvojvoda Karlo za hrvatske pješake i konjanike na Hrvatskoj, Primorskoj i Slavonskoj krajini objavio je Radoslav Lopašić. Vidi R. LOPAŠIĆ, 1879, 7–8 (Dodatak, dok. 8.). Primjerak ponovljenih vojničkih pravila iz 1769. godine naziva *Ponovieni Woinicki Kotrīgi Atriculj* objavio je A. Buczynski. Vidi: A. BUCZYNSKI, 1997, 347–351 (Prilog 8). Oba pravilnika se u suštini samih vojnih obveza međusobno ne razlikuju te se ovdje koriste usporednom analizom dobivena istovjetna pravila. (op. a.)

²⁸ Za primjer takvog pisma postavljenja vidi: V. KLAUŽER, 2015, 232–233.

²⁹ ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zennig - Oberhauptman.

³⁰ Artikuli iz 1578. godine navode da kapetan ili vojvoda mora biti plemenitog roda ili osoba koja je časna i hrabra te da mora prisegnuti na vjernost. Vidi: R. LOPAŠIĆ, 1879, 7–8 (Dodatak, dok. 8.)

³¹ R. LOPAŠIĆ, 1879, 7–8 (Dodatak, dok. 8.)

³² ...*Diese Zeug Personen sollen die Profession recht lehren, und fuchwohin lauten gelehrente Zeugwart und Bucshenmeister gehalten worden.* ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zennig - Artolorey und Zeug Person.

Tablica 2. Prosječne plaće časnika, vojvoda i vojnika u Senju i Nehaju 1712. god. (izbor)

Natkapetan (<i>Oberhauptman</i>)	142
Zamjenik natkapetana (<i>Oberlieutenant</i>)	50
Glavni zastavnik (<i>Hauptfahnrich</i>)	29
Vojni pisar (<i>Feldschreiber</i>)	22
Vojni blagajnik (<i>Zallmeister</i>)	32
Ranarnik (<i>Feldscherer</i>)	17
Tamničar (<i>Profoss</i>)	10
Njemačka četa - zastavnik	37
Njemačka četa - stražmeštar	24
Njemačka četa - narednik (<i>Feldwebel</i>)	13
Njemačka četa - <i>Gefreiter Corporal</i>	16
Njemačka četa - bubnjar	11
Mušketiri	8
Kaštelan Nehaja	32
Stražmeštar u Nehaju	22
Vojnici u Nehaju	8
Glavni oružar	20
Puškari-majstori	10
Hrvatska četa - stražmeštar	21
Hrvatska četa - bubnjar	11
Hrvatska četa - skupnici (<i>Runder</i>)	9
Vojvode	27
Vojvodstva - zastavnici	16
Vojvodstva – vođe odreda (<i>Rottmeisteri</i>)	8
Vojvodstva – vojnici	4-7

Što se tiče običnih vojnika, mlađe se u popisu navodi kao (*Jung* ili *Jung Plotz*), a iskusnije vojnike *haramijama* (*Haramien, Plotz*).³³ Za njih su također vrijedila razna vojna pravila. Kada se vršilo muštranje, vojnik je trebao biti prisutan i predstaviti se pravim imenom i prezimenom te nije smio posuđivati oružje drugome vojniku. Također nije smio napustiti službu, čak i ako plaća kasni te je morao biti dostupan za određene fizičke poslove utvrđivanja i uređenja obrambenih struktura i građevina. Utvrdila se i obveza prijave nadređenima ako vojnik ima saznanja o nekakvim krivičnim radnjama, a bilo je zabranjeno komunicirati s neprijateljem. Veliku obvezu je činila i dužnost danonoćnih stražarenja, prilikom čega je bilo strogo zabranjeno bezrazložno pucati i koristiti oružje, a velike kazne su podrazumijevale prekršaj zaboravljanja lozinke (gesla). Vojnik se nije smio odvojiti od jedinice, a u gradu nije smio noćiti tijekom službe bez dopuštenja zapovjednika. Isto tako, vojnik nije smio zaspati na straži niti kasniti na smjenu.³⁴ U Senjskoj natkapetaniji su tako ove vojne obveze vojnika podrazumijevale vršenje straža po gradu i u utvrdi Nehaj.³⁵ Slično se očekivalo i od vojnika u vojvodstvima te van grada od šumskih stražara i posade u Ledenicama, da ne napuštaju stražarske smjene i ne ostavljaju zamjene na svojim mjestima.³⁶ Naravno, ovo se nije odnosilo na vojnike na poziciji starijih vojnika (*Gefreit*) koji zbog starosti i smanjenih fizičkih sposobnosti nisu prikladni za teže fizičke poslove (poput vježbi, manevara ili kakvih potrebnih radova). Najveće plaće su imali zastavnici vojvodstava od 16 rajnskih guldena, a nakon njih njihovi podređeni skupnici i vođe majih odreda od 9 rajnskih guldena. Plaće vojnika u Senjskoj kapetaniji ovisile su o tome na kojem je sektoru ili odredu bio raspoređen. Tako su mušketiri i vojnici u Nehaju, s obzirom na veće iskustvo i staž te važnost lokacije obnašanja službe, imali podjednake plaće od 8 rajnskih guldena, dok su obični vojnici unutar vojvodstvava imali 4-7 rajnskih guldena (vidi Tablicu 2.).

Upravo nam u tome pogledu popis iz 1712. godine dodatno otkriva popratnim zapisima i narav vojne službe u Senju. Naime, vidljivo je da su se službe odnosno vojnička mjesta u Senjskoj natkapetaniji mogle držati do kraja života

³³ ... *Haramien*... ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zengg - Dritte Woiwodtschaft.

³⁴ R. LOPAŠIĆ, 1879, 7–8 (Dodatak, dok. 8.).

³⁵ ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zenng - Fortezza ob Zengg.

³⁶ ...*die unter dieser Rubrique begriffene Soldaten, sollen in aigner Person den Dienst verrichten, und keine Wachter bei Verlieherung ihres Platz halten*... ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zenng - Dritte Woiwodtschaft. Slično: ARS 2, kut. 230, fasc. 136 Oberhauptmanschaft Zengg - Ledeniz; ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zengg - Waldwachter.

tj. doživotno. Naime, u slučaju mušketa Jurice Frulića i Mate Rafaelića navodi se da će njihova mjesta biti dostupna za novu popunu kada se isprazne njihovom smrću (*nach den Todt*).³⁷ Tome u prilog govori i sličan zapis kod mušketa Johanna Andree Schleibacha. Naime, zapisano je da navedeni mušketir služi do kraja života (*ad Dies Vitae*) te da je zbog starosti i bolesnog stanja oslobođen dužnosti stražarenja (*Wachtfrei wegen Alters und Krankheitstall*).³⁸ Na ovakva ispražnjena mjesta vojne vlasti su mogle staviti i vojnika iz drugoga odreda čime bi stekao veću plaću kako se i navodi u spomenutom slučaju gdje se preporuča staviti na ovo mušketirsko mjesto Juricu Poljičanina i podići dotadašnju plaću staroga mušketa sa 6 na normativ od 8 rajnskih guldena.³⁹ Zanimljiv podatak nam popis nudi i u pogledu vojnih dužnosti svećenika. Pored već spomenutog franjevačkog vojnog kapelana-mušketira, navedeno je da u tom odredu jedno mjesto oslobođeno dužnosti stražarenja imaju i kanonici senjskog kaptola, kao i senjski pavlini.⁴⁰

Senjske obitelji u vojnome popisu 1712. godine

S obzirom na poimenično spominjanje i navođenje osoba koje su vršile određenu službu, navedeni strukturalni, brojčani i financijski okvir nudi i mogućnost istraživanja koje su senjske obitelji, a zatim i kojeg statusa (patriciji, građani) najviše bili angažirani u vojnoj službi. U izabranom primjermom uzorku, od senjskih obitelji koje su najviše zastupljene u vojnoj službi u ovome popisu su Vukasovići. Oni su stekli patricijat oko 1665. godine, a u ovome vojnome popisu imaju čak trinaest vojničkih mjesta, odnosno navedeni broj članova njihove obitelji tada vrši vojnu službu. Ovaj broj ne čudi s obzirom na to da su oni svoj uzlet u vojničkoj karijeri gradili na dobrim odnosima s vojnim vlastima u Senju. Štoviše, njihova pouzdanost za vojne vlasti se vidi i u samim pozicijama koje su zauzimali. Naime, Ivan Vukasović je bio nadzornik tj. kaštelan Nehaja, dok je Petar Vukasović vršio službu zastavnika njemačke čete.⁴¹ Stara plemića i patricijska obitelj Hreljanović imala je pet vojno aktivnih članova. Najvišu poziciju je stekao Vicko Hreljanović koji je bio stražmeštar u

³⁷ ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zennig - Teutsche Fandl - Musquetiren.

³⁸ ARS 2, kut. 230, fasc. 136, Oberhauptmanschaft Zennig - Teutsche Fandl - Musquetiren.

³⁹ ...*nach den Todtsfall des Jurica Politschanin 2 fl abherozusetzen*. ARS 2, kut. 230, fasc. 136 Oberhauptmanschaft Zennig - Teutsche Fandl - Musquetiren.

⁴⁰ ...*Wachtfrei Capitulares zu Zennig, Paulaner Munichen*. ARS 2, kut. 230, fasc. 136 Oberhauptmanschaft Zennig - Teutsche Fandl - Musquetiren.

⁴¹ O obitelji vidi: M. MAGDIĆ, 1880, 227. Usp. E. LJUBOVIĆ, 1998, 173–175.

Nehaju, gdje je Tome također služio kao vojnik. Ostali članovi obitelji služili su pod 3. vojvodstvom (Pavla Lalića) i to Tome i Juraj (Georg) kao *Rottmeisteri*, David kao obični vojnik, dok je Danijel bio vojnik 1. vojvodstva.⁴² Veliki udio u vojnome sastavu ima i građanska obitelj Rafaelić (civitet stekli 1666. godine). Mate Rafaelić je služio kao mušketir, Mikula kao hrvatski skupnik (*Runder*), a Vuk kao vođa odreda (*Rottmeister*) u 2. vojvodstvu, dok su preostala dva člana Janko i Bartol bili vojnici 3. vojvodstva.⁴³ Građanska obitelj Domazetović, koja je patricijat stekla tek 1720. godine, u vojnome sastavu je imala pet članova, od kojih je Pave bio narednik (*Gefreiter Corporal*) u njemačkoj četi, a Vuk skupnik (*Runder*) pod komandom hrvatskog stražemeštra Vule Ručića. Ostala tri člana (Anton, Vicko i Student) bili su vojnici 3. vojvodstva.⁴⁴ Vojvoda 1. vojvodstva je bio član patricijske obitelji Čudinović (Čidinović) – Ivan. Obitelj je stekla patricijat 1646. godine, a 1712. godine se uz navedenoga vojvodu spominju i Antun-Nikola i Ivan, od kojih je prvi služio kao mušketir unutar njemačke čete, a drugi kao vojnik 1. vojvodstva.⁴⁵ Vuk Homolić je bio vojvoda 2. vojvodstva, a drugi članovi te patricijske obitelji (patricijat od 1666. godine), bili su Ivan (zastavnik 1. vojvodstva), Pavao (vojnik 2. vojvodstva) te Petar (vojnik 3. vojvodstva).⁴⁶

Članovi obitelji senjskih Miletića (patriciji od 1665. godine) vršili su dužnost glavnog oružara (Vid), mušketira (Bartol) te vojnika 1. vojvodstva (Vinko).⁴⁷ Obitelj Lalić je 1712. godine imala tri člana obitelji u vojnome sastavu. Držala je upravu nad 3. vojvodstvom gdje je službu vojvode obnašao Pavle Lalić, dok su Mikula, Pavao bili vojnici u 1. i 3. vojvodstvu. Lalići su u ovo vrijeme imali status građanina, a tek 1720. godine stječu patricijat.⁴⁸ Patricijska (od 1699.) obitelj Vranjanin, imala je dva člana od kojih je Luka bio narednik-feljibaba u njemačkoj četi, a Franjo vojnik raspoređen u utvrdu Nehaj.⁴⁹ Značajan je i udio članova obitelji Ručić. Oni su patricijat stekli 1698. godine (Vuk Ruchich), a ove 1712. godine je Vule

⁴² O obitelji vidi: M. MAGDIĆ, 1880, 226. Usp. E. LJUBOVIĆ, 1998, 85–86 i V. HUMSKI, 1999, 241.

⁴³ O obitelji vidi: M. MAGDIĆ, 1885, 52. Usp. E. LJUBOVIĆ, 1998, 137.

⁴⁴ O obitelji vidi: M. MAGDIĆ, 1885, 50. Usp. E. LJUBOVIĆ, 1998, 73.

⁴⁵ O obitelji vidi: M. MAGDIĆ, 1885, 50. Usp. E. LJUBOVIĆ, 1998, 55.

⁴⁶ O obitelji vidi: M. MAGDIĆ, 1885, 50, M. MAGDIĆ, 1885a, 72–73. Usp. E. LJUBOVIĆ, 1998, 82.

⁴⁷ O obitelji vidi: M. MAGDIĆ, 1885, 50. Usp. E. LJUBOVIĆ, 1998, 114.

⁴⁸ O obitelji vidi: M. MAGDIĆ, 1885, 50. Usp. E. LJUBOVIĆ, 1998, 103.

⁴⁹ O obitelji vidi: M. MAGDIĆ, 1885, 50. Usp. E. LJUBOVIĆ, 1998, 166.

Ručić bio hrvatski stražmeštar, dok su Vuk i Anton služili kao vojnici unutar 2. vojvodstva.⁵⁰ Građanska obitelj Bogut (civitet stečen 1666. godine) imala je jednoga člana (Pavao) koji je vršio službu kao jedan od vođa odreda 2. vojvodstva.⁵¹ Sličan je i slučaj s građanskom obitelji Celović (civitet stečen 1649.), čiji je tada jedini vojno aktivni član bio Miho u službi mušketaira njemačke čete.⁵² Obitelj Konjiković koja je imala status građanina do 1720. godine kada je stekla patricijat, 1712. godine imala je jednoga člana koji je bio vojnik u 1. vojvodstvu.⁵³ Demelli, građanska obitelj Senja od 1682. godine imala je dva člana: Vinko je bio zastavnik 2. vojvodstva, a Matko *Rottmeister* 1. vojvodstva.⁵⁴ Obitelj Kuhačević koja je stekla status senjskih patricija 1720. godine, imala je trojicu članova u vojnoj službi od kojih je Jakov bio u mušketairskom odredu, dok su Ivan i Luka služili unutar vojnih posada susjedne Otočke kapetanije.⁵⁵ Svu daljnju kompleksnost uključenosti navedenih slojeva Senjana, običnih stanovnika te pridošlih austrijskih plemića i časnika prikazuje Tablica 3.

Tablica 3. Poimenični sastav kontingenta Senjske natkapetanije 1712. godine (izbor)

Crabatischer Wachtmeister, Runder und Spielleut:	Vule Ručić (<i>Wachtmeister</i>), Antonio Ritter (<i>Runder</i>), Mate Tomisić (<i>Runder</i>), Mikula Rafaelić (<i>Runder</i>), Anton Jusić (<i>Runder</i>), Vuk Domazetović (<i>Runder</i>), Wolf Kollekar (bubnjar)	
Senjska vojvodstva		
1. vojvodstvo	2. vojvodstvo	3. vojvodstvo
Ivan Čudinović (vojvoda)	Vuk Homolić (vojvoda)	Pavao Lalić (vojvoda)
Ivan Homolić (zastavnik)	Vinko Demelli (zastavnik)	Jurica Vukasović (zastavnik)
Pavao Lalić	Pavao Bogut (<i>Rottmeister</i>)	Janko Rafaelić
Vid Litičević	Bartol Vukasović	Ive Rosanić
Matko Demelli (<i>Rotmesiter</i>)	Vuk Rafaelić (<i>Rottmeister</i>)	Petar Homolić
Juraj Sladojević	Johann Joseph von Aichelburg	Ivan Zubčić

⁵⁰ O obitelji vidi: M. MAGDIĆ, 1885, 50. Usp. E. LJUBOVIĆ, 1998, 145.

⁵¹ O obitelji vidi: M. MAGDIĆ, 1885, 52.

⁵² O obitelji vidi: M. MAGDIĆ, 1885, 51. Usp. E. LJUBOVIĆ, 1998, 53.

⁵³ O obitelji vidi: M. MAGDIĆ, 1885, 50. Usp. E. LJUBOVIĆ, 1998, 94.

⁵⁴ O obitelji vidi: E. LJUBOVIĆ, 1998, 66.

⁵⁵ O obitelji vidi: M. MAGDIĆ, 1885, 50. Usp. E. LJUBOVIĆ, 1998, 99.

Ivan Čudinović (zvani Vojvoda)	Vicko Rihtar	Anton Domazetović
Gabrijel von Aichelburg	Petar Loben	Bartol Rafaelić
Matija Pajen	Andrija Lang	Nikola Draginić
Marko Križanović	Miho Malesić	Matija von Aichelburg (<i>Rottmeister</i>)
Pavao Citković	Šimun Pribinović (<i>Rottmeister</i>)	Grof Ferdinand Ernst von Darau
Mate Janković	Mikula Lalić	Tome Hreljanović
Tome Dosanović	Antonio Locatelli	Ivan Dubravčić
Grgo Hager	Mihael Begović	Jure Cvitković
Mate Vukelić	Stipan Vudragović	Jure Boščić
Filip Vukasović	Ivan Konjiković	Georg von Aichelburg
Mate Čerkez	Vuk Rubčić	Bartol Vukasović
Mihael Radojčević	Šimun Antun Kuhačević	Johan Mayer
Anton Kuhačević (<i>Rottmeister</i>)	Mate Banestrolić	Marko Tintor
Ferdinand Ernst Pichler	Ratko Cverglavić	Vuk Matijašević (<i>Rottmeister</i>)
Vuk Rubčić	Vinko Radojčević	Vicko Domazetović
Ive Soldatić	Matijas Čelović (<i>Rottmeister</i>)	Domazetović student (sic!)
Pavao Homolić	Vuk Balenović	Simon Iković
Pero Janković	Pere Stipanović (<i>Rottmeister</i>)	Juraj Hreljanović (<i>Rottmeister</i>)
Tome Domazetović	Anton Ručić	Ivan Smolčić
Gabrijel Konjiković	Petar Jurgavić	Vule Tomljenović
Vinko Tintor	Anto Murgić	Franjo Strizojević
Vinko Miletić	Marko Simotović	Franjo Lubertić
Ivan Stipanović	Juraj Rosanić	Franz Christof Portner
Vicko Janković	Mihael Grgo Milčić	Georg Stehavić
Ivan Mazurović	Pave Klišanin	Luka Iković

Obitelj Helman, koja je stekla status građanina 1698. godine (Giovanni), imala je dva člana u vojnome postavu: Ivana koji je bio *Gefrajt* u njemačkoj četi i Nikolu koji je služio kao mušketir.⁵⁶ Značajno je napomenuti da su u vojnoj službi bili pripadnici mnogih obitelji koje će tek sredinom 18. stoljeća steći građanski ili patricijski status te tada započeti svoju uspon u pomorskoj trgovini. Primjerice, obitelj Stauber (patricijat stekla 1740. godine) je 1712. godine imala dva člana u vojnoj posadi, Ivana i Dujma koji su imali službu mušketira.⁵⁷

Zaključak

Analiza strukture Senjske natkapetanije na temelju vojnoga popisa iz 1712. godine pokazuje da je vojna vlast još uvijek strukturalno konsolidirana te da se sastoji od znatno razgranate hijerarhije počevši od natkapetana i stožera na druge manje sektore i niže odrede. Brojčana analiza pokazuje da je izuzetno veliki dio vojnih službenika i vojnika Primorske krajine podrazumijevao služenje unutar struktura Senjske natkapetanije, čime se potvrđuje velika prisutnost vojne službe početkom 18. stoljeća, a koja je nudila lokalnom stanovništvu izvor zarade i mogućnost uspona u osobnoj karijeri. Vojna služba mogla se obavljati doživotno, odnosno stariji Senjani i ostali strani pripadnici vojnog kontingenta Senjske natkapetanije su također prema mogućnostima i sposobnostima (godinama vojnoga staža ili smanjene fizičke sposobnosti) vršili svoje vojne dužnosti. Svaka određena vojna služba imala je svoju razinu značaja te je prema tome nosila veće ili manje financijske prihode (plaće). O statusu i razini suradnje s nadređenima ovisio je položaj pojedinaca domicilnih ili stranih službenika odnosno stanovnika Senja. To potvrđuje i prikazani udio senjskih obitelji (plemičkih, građanskih i patricijskih) koji je dominantan.

Sve navedeno, a osobito mogućnost vršenja doživotne vojne službe, govori zapravo o dugoj tradiciji Senjana koji su sa svojim starijim članovima i velikim brojem svojih ukućana i šire obitelji vršili vojnu službu.

⁵⁶ O obitelji vidi: M. MAGDIĆ, 1885, 52.

⁵⁷ O obitelji vidi: M. MAGDIĆ, 1880, 227. Usp. E. LJUBOVIĆ, 1998, 152. O njihovoj pomorskoj djelatnosti vidi V. KLAUŽER, 2013, 267.

*Literatura**I. Izvor*

Arhiv Republike Slovenije, fond Deželni stanovi za Kranjsko, kut. 230, fasc. 136.

II. Knjige i članci

- Alexander BUCZYNSKI, Trgovački pomorski grad Senj i tršćanska trgovačka intendantca (1752-1775), *Senjski zbornik*, 18, Senj, 1995, 205–216.
- Alexander BUCZYNSKI, *Gradovi Vojne krajine*, sv. 1, Zagreb, 1997.
- George Floyd DUCKETT, *Technological Military Dictionary*, German-English-French. London, 1848.
- Anna Maria GRUENFELDER, Senjski kapetan Kaspar Raab i senjski uskoci, *Senjski zbornik*, 9, Senj, 1982, 163–181.
- Anna Maria GRUENFELDER, Senj i rat protiv uskoka, *Senjski zbornik*, 24, Senj, 1997, 49–83.
- Anna Maria GRUENFELDER, Senj i Karlobag u doba merkantilističke gospodarske politike, *Senjski zbornik*, 29, Senj, 2002, 125–154.
- Anna Maria GRUENFELDER, Uskočki rat međunarodni aspekti, *Senjski zbornik*, 30, Senj, 2003, 211–257.
- Anna Maria GRUENFELDER, Senj i njegovi kapetani. Prilog poznavanju austrijske uprave u Vojnoj krajini, *Senjski zbornik*, 23, Senj, 2009, 141–160.
- Bogumil HRABAK, Regionalna i međunarodna trgovina Mlečana i Dubrovčana drvetom iz Senja (XIV-XVIII stoljeće), *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, 24, Zagreb, 1991, 57–107.
- Vera HUMSKI, Plemićka obitelj Hreljanovića, *Senjski zbornik*, 26, Senj, 1999, 241–246.
- Vedran KLAUŽER, Senjski brodski kapetani i njihova plovidba Jadranom sredinom 18. stoljeća, *Povijesni prilozi*, 45, Zagreb, 2013, 263–281.
- Vedran KLAUŽER, *Ustrojstvo i djelovanje Senjske kapetanije od njezina osnutka do organizacije Vojne krajine po vrhovnom zapovjedniku Ivanu Lenkoviću (1469.-1563.)*, Zagreb, Hrvatski studiji, 2015. (doktorska disertacija)
- Radoslav LOPAŠIĆ, *Karlovac: poviest i mjestopis grada i okolice*, Zagreb, 1879.
- Radoslav LOPAŠIĆ, *Spomenici Hrvatske krajine*, sv. 3, Zagreb, 1889.
- Enver LJUBOVIĆ, *Gradski i plemićki grbovi grada Senja*, Senj, osobna naklada, 1998.
- Mile MAGDIĆ, Prilozi za povijest starih plemićkih obitelji senjskih, *Starine*, 12, 1880, 224–229.

- Mile MAGDIĆ, Popis patricijskih i građanskih porodica senjskih od godine 1758., *Starine*, 17, Zagreb, 1885, 49–53.
- Mile MAGDIĆ, Prilozi za poviest starih plemićkih porodica senjskih (Homolića, Miletića, Moletića i Kuhačevića, Vukasovića, Daničića, Novakovića), *Starine*, 17, Zagreb, 1885, 54–75.
- Mile MAGDIĆ, Statut kralja Ferdinanda III. od godine 1640. za grad Senj, *Vjestnik Kraljevskog slavonsko-dalmatinskog-zemaljskog arkiva*, 2, Zagreb, 1900, 78–97.
- Vladimir SEVERINSKI, Senjske šume i njihova eksploatacija, *Senjski zbornik*, 1, Senj 1965, 232–245.
- Nataša ŠTEFANEC, *Država ili ne. Ustroj Vojne krajine 1578. godine i hrvatsko-slavonski staleži u regionalnoj u regionalnoj obrani i politici*, Zagreb, 2011.
- Pavao TIJAN, Grad Senj u povijesti i kulturi hrvatskog naroda, *Hrvatski kulturni spomenici I. Senj*, Zagreb, 1940, 11–34.
- Mirko VALENTIĆ, Razvitak Senja u okviru hrvatsko-slavonske Vojne krajine, *Senjski zbornik*, 1, Senj, 1965, 69–92.

THE STRUCTURE AND COMPOSITION OF THE SENJ GRAND CAPTAINCY
ACCORDING TO THE MUSTER ROLL (*MUSTERREGISTER*) FROM 1712

Summary

Based on the muster roll of Croatia and the Maritime Frontier from 1712, the paper presents an overview and analysis of the structure of the Senj grand captaincy. The numerical situation and military composition are reconstructed, and its organisational structure is hierarchically presented according to the various observed sectors and detachments. The financial structure, the salaries of military personnel and soldiers are analysed, and the military duties and elements of military life are described. The connections between the urban population of Senj and its noble, patrician and civil families by the carrying out of certain elements of military service during the studied period are also reconstructed.

Keywords: Senj grand captaincy, Military Frontier, muster roll, military life, Senj, 18th century